

POZITIVNOPRAVNI OKVIR IZOBRAZBE INSTRUKTORA JOGE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Sažetak

*Kvalitetna i sustavno razrađena izobrazba instruktora joga u va-
ljanim pravnim okvirima jedan je od glavnih preduvjeta pravilnu
obavljanju jogijske prakse. Metodama deskripcije i analize rad cilj
je ovoga rada, prije svega, sustavno razraditi temeljni pravni kon-
tekst izobrazbe instruktora joga u Republici Hrvatskoj. Razradom
tog pravnog okvira pojavljuju se činitelji koje bismo mogli označiti
dvojbenima i spornima. U tom se smislu drugi cilj rada, uz pomoć
metoda analize, komparacije i slučaja te formalno-logičke analize
unutar metodologije pravnih znanosti (metoda tumačenja prava i
argument analogije), ogleđa u daljnjoj analizi onih pitanja koja
su označena dvojbenima i spornima. Navedena pitanja odnose se
na ovlaštene licencije i subjekte poučavanja uz komparativan pre-
gled uređenja drugih sportova i sportskih aktivnosti te konkretne
mogućnosti upisa polaznika programa za izobrazbu instruktora
joga s posebnim osvrtom na predmet izobrazbe. Zaključci koji su
navedeni na kraju istraživanja temelje se na općeprihvaćenim kri-
terijima sportskopravne i teorijskopravne doktrine.*

*Ključne riječi: joga; izobrazba; sportsko pravo; Zakon o sportu;
tumačenje prava; analogija.*

TOMISLAV NEDIĆ*

IVICA KELAM**

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

UDK: 796.036:233-
852.5Y(497.5)

Primljeno: 13. kolovoza
2020.

* Tomislav Nedić,
Sveučilište Josipa
Jurja Strossmayera u
Osijeku, Akademija za
umjetnost i kulturu,
tnedic@aukos.hr

** dr. sc. Ivica Kelam,
doc., Sveučilište Josipa
Jurja Strossmayera u
Osijeku, Fakultet za
odgojne i obrazovne
znanosti,
ikelam@foozos.hr

1. Pristupna istraživačka razmatranja¹

1.1. Uvod u problematiku

Joga je od davnina prepoznata kao onaj sustav koji doprinosi cjelokupnu čovjekovu psihotjelesnomu i duhovnomu integritetu. Navođenje definicije i određenja joga ključno je u razumijevanju cjelokupne prakse izvođenja jogijskoga sustava. Iako je riječ o tematici koja je predmet zasebnoga znanstvenoga istraživanja, za potrebe ovoga rada spomenut ćemo neke od definicija joga koje se navode u drevnim indijskim tekstovima. Tako se u pretklasičnom razdoblju joga (epsko razdoblje, 600 p. n. e. – 200 n. e.), u *Bhagavad-Giti* spominje da je joga „staloženost“², „vještina u djelovanju“³ te „stanje slobodno od bijede“⁴. U *Katha Upanishadi* navodi se da je joga „najviše stanje“ te „spokojstvo pet osjetila“⁵. U postklasičnom razdoblju joga (500 – 1300 n. e.) spominje se (*Yoga Vasistha*) da je joga „krajnja transcendencija duha“⁶, „spoj različitih dualnosti“⁷ (poput *prane* i *apane*) te „jedinstvo individualnog jastva (*Jivatma*) s vrhovnim Jastvom (*Paramatma*)“⁸. Ježić navodi da ime *yoga* znači i „(konjska) zapreka“ ili „sprega“ te kako se ono, čini se, razvilo iz slike kola ili kotača i njegovih svojstava⁹. U odnosu na nemalen broj definicija i određenja, Zec tako navodi da riječ *yoga* poprima različita značenja kroz vijekove

¹ Početne teze ovoga rada prvi su put predstavljene na međunarodnoj konferenciji *2nd International Conference 'Ethics, Bioethics and Sport'* u organizaciji Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (Znanstveno-istraživački odbor za bioetiku i sport) Hrvatskog filozofskog društva, Hrvatskog bioetičkog društva i Varaždinskog filozofskog kruga Hrvatskog filozofskog društva, održanoj 22. – 23. ožujka 2019. u Zagrebu i Varaždinu.

² *Bhagavad-Gita* (2.49) (500. – 200. p. n. e.), Sri Srimad A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada, *Bhagavad Gita, Kakva jest*, The Bhaktivedanta Book Trust, ISCON Centar za vedske studije, Zagreb, 1995., str. 114.

³ *Bhagavad Gita* (2.50) (500. – 200. p. n. e.), *Bhagavad Gita*, bilj. 2, str. 115.

⁴ *Bhagavad Gita* (6.19-23) (500. – 200. p. n. e.), *Bhagavad Gita*, bilj. 2, str. 277 i 278.

⁵ *Katha Upanishad* (2/6.10-11) (500. – 400. p. n. e.), Rade Sibila (ur.), *Deset Upanišada, Katha Upanishad, Nebo na Zemlji*, Zagreb, 1994., str. 124.

⁶ *Yoga Vasistha* (Razmatranje Brahmana VI.1) (850. – 950.), Swami Venkatesananda, *Vasistha's Yoga*, State University of New York Press, New York, 1994., str. 345.

⁷ *Yoga Bija* (83-84) (1200. – 1250.), Siddha Guru Gorakhnath, *Yoga Bija*, Swami Keshwananda Yoga Institute, Delhi, str. 88.

⁸ *Yoga Yājñavalkya* (1.44) (1250. – 1300.), A. G. Mohan (prijevod), *Yoga Yājñavalkya, Svastha Yoga Pte*, Singapore, 2013., str. 11.

⁹ Mislav Ježić, *Helada i Indija*, Hrvatsko filozofsko društvo i Školska knjiga, Zagreb, 2016., str. 157.

u sanskrtskoj literaturi¹⁰ te da se ista riječ može upotrebljavati „ne samo da bi označila skup ili sistem tehnika i znanja objedinjenih imenom yoge, nego i u smislu finalnog rezultata čitavog tog metodičkog poduhvata“¹¹. Kako je vidljivo iz navedenih izvora, riječ je o onoj praksi koja obuhvaća sinergiju tijela, duha i uma. Tako i diljem Republike Hrvatske instruktori joge poučavaju osnovnim elementima joge koja, uz duhovnu praksu, velikim dijelom uključuje i sportsku rekreaciju građana. Zbog brojnih prijepornih pitanja u hrvatskoj joga praksi te složene i pomalo nesustavne pravne materije koja regulira cjelokupno područje izobrazbe i rekreacije u tom području, javlja se potreba za onim istraživanjem koje će usustaviti kompletan proces te raščistiti sva ona sporna pitanja koja iz njega proizlaze. Usustavljivanje pravne materije i svojevrsno „kristaliziranje“ odgovara na sporna pravna pitanja provodi se u cilju pravovaljanog obavljanja prakse joge na državnoj razini.

1.2. Cilj, koncept rada i korištene metode istraživanja

S obzirom na sve istaknuto te na navedenu problematiku cilj istraživanja je dvojak:

- prije svega razraditi temeljni pravni kontekst izobrazbe instruktora joge u Republici Hrvatskoj, točnije kompletan proces, načine te ovlaštene subjekte izobrazbe, gdje se sustavno utvrđuje kompletan pravno utemeljen proces izobrazbe instruktora joge (učitelja)
- upozoriti i analizirati sporna pravna pitanja koja se javljaju prilikom takve vrste razrade, a koja se konkretno odnose na ovlaštene licencije i subjekte poučavanja uz komparativan pregled uređenja drugih sportova i sportskih aktivnosti (nogomet i ronjenje) te konkretne mogućnosti upisa polaznika programa za izobrazbu instruktora joge s posebnim osvrtom na predmet izobrazbe (joga i pilates posebno ili zajedno).

U tom je pogledu rad u dijelu razrade koncipiran od triju glavnih dijelova uz uporabu kvalitativnih znanstvenih metoda istraživanja. U prvom se dijelu donosi sažeta obrada pozicije i kategorizacije joge u hrvatskom sportskopravnom zakonodavstvu. U drugom se dijelu rada, metodama deskripcije i analize, razrađuje kompletan pravni okvir procesa izobrazbe instruktora joge, pravno

¹⁰ Vidi Paul Masson-Oursel, *Sur la signification du mot „Yoga“*, Revue de l'histoire des religion, Paris, 1927.

¹¹ Zoran Zec, *Izreke o jogi, Patanjđali*, Beogradsko izdavačko-grafički zavod, Beograd, 1977.

ovlašteni subjekti koji su ovlašteni voditi izobrazbu i biti instruktorima joge, rad međunarodnih krovnih joga saveza te njihovih, kao i obrazovnih kurikula ustanova za obrazovanje odraslih. U trećem se dijelu razrađuju sporna pravna pitanja unutar dane problematike, točnije pravno ovlašteni subjekti (instruktori) poučavanja joge, kurikuli ustanova za obrazovanje odraslih i međunarodnih krovnih joga saveza, (ne)priznavanje licencija međunarodnih krovnih joga saveza te, sumirajući kompletnu problematiku, konkretne mogućnosti upisa polaznika programa izobrazbe uz osvrt na pravnu pozadinu predmeta poučavanja, točnije joge i pilatesa posebno, odnosno zajedno. U istom se dijelu autori koriste metodama analize, komparacije (priznavanje međunarodnih licencija kod drugih sportova i aktivnosti) i slučaja (navodeći konkretne ustanove za izobrazbu joge u točno određenom kontekstu istraživanja) te, u okviru pravne metodologije, formalno-logičkom analizom i pravnom argumentacijom u vidu argumenta sličnosti (*argumentum a simili*), odnosno analogije te metode tumačenja prava, a sve kod predmeta izobrazbe (joge i pilatesa zajedno).

2. Fenomen joge i hrvatsko sportsko pravo

Kao što je vidljivo iz počela joge, joga kao sustav ni u jednom pogledu nije povezana s pojmom sporta, čak ni s pojmom sportske aktivnosti. Prodirući na Zapad, cjelokupni je sustav joge, pa i sam njezin pojam i određenje, počeo gubiti na onom obliku kakvim je uspostavljen u sanskrtskim knjigama i spisima gdje se velik fokus počeo stavljati na tjelesne komponente istog sustava (jogijske položaje, *asane*) u odnosu na onaj filozofsko-duhovni (*yame* i *niyame*)¹².

Sam sport kao cjelina neizostavan je dio čovjekova života te ima razne društvene implikacije koje se odnose na zbivanja u sportu, ali i izvan njega. Upravo je zato sport nezaobilazan dio funkcioniranja suvremenoga društva pa time i dolazi do pojave sportskoga prava i potrebe za pravnim normiranjem svih onih čimbenika koji proizlaze iz sporta. Što se tiče izvora sportskoga prava u Republici Hrvatskoj, jedan od glavnih njegovih izvora, nakon Ustava Republike Hrvatske,¹³ kao temeljnog pravnog akta kojim se reguliraju sva

¹² Usp. M. Ježić, *Mišljenje i riječ o bitku u svijetu: Filozofsko-filološki ogledi*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb, 1989., str. 15-19.

¹³ Ustav Republike Hrvatske, *Narodne novine*, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.

pitanja vezana uz sport, jest Zakon o sportu.¹⁴ Joga kao djelatnost promatra se upravo u domeni Zakona o sportu kao jednog od temeljnih izvora sportskog prava u Republici Hrvatskoj, „koja predstavlja utemeljenu pravnu granu s vlastitim specijalističkim pravnim i institucionaliziranim okvirom“¹⁵. Predmet Zakona o sportu, odnosno ono što se istim zakonom uređuje jest sustav sporta i sportske djelatnosti, stručni poslovi u sportu, sportska natjecanja, financiranje sporta, nadzor i ostala pitanja značajna za sport.¹⁶

U Hrvatskom sportskom pravu jogu promatramo kao sportsku djelatnost u okviru čl. 18 Zakona o sportu. Što se tiče samog određenja, prema čl. 18., st. 1., Zakona o sportu „sportske djelatnosti, u smislu istog Zakona, jesu: sudjelovanje u sportskom natjecanju, sportska priprema, sportska rekreacija, sportska poduka, organiziranje sportskog natjecanja, vođenje sportskih natjecanja i upravljanje i održavanje sportskom građevinom. Sportskom djelatnošću smatraju se i organizirane izvannastavne školske sportske aktivnosti i studentske sportske aktivnosti (st. 2.).“

I te kako je bitno spomenuti i 3. stavak istoga članka koji kazuje da u slučaju sumnje je li neka djelatnost sportska djelatnost, u smislu Zakona o sportu, utvrđuje tijelo državne uprave nadležno za sport uz prethodno mišljenje Hrvatskog olimpijskog odbora. Samim time, iako takva klasifikacija nije u potpunosti u skladu s navedenim drevnim učenjima o jogi, joga u Republici Hrvatskoj ima status sportske djelatnosti, što valja razlikovati od pojma sport jer se joga, kako u samoj teoriji sporta¹⁷ tako i u hrvatskom sportskom pravu, ne smatra sportom, točnije nije navedena u Nomenklaturi sportova i sportskih grana Hrvatskog olimpijskog odbora.¹⁸

¹⁴ „Zakon o sportu“, *Narodne novine*, br. 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16, 98/19. Vidi također Hrvoje Kačer i dr., *Sportsko pravo*, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2018., str. 15.

¹⁵ Hrvoje Kačer – Ante Perkušić – Blanka Ivančić-Kačer, „Postoji li u Republici Hrvatskoj (kvalitetno) sportsko pravo“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 49 (2012.) 4, str. 727-740.

¹⁶ Čl. 1., st. 1. Zakona o sportu.

¹⁷ Vidi npr. Jim Parry, „E-sports are Not Sports“, Michael McNamee, *Sport, Ethics and Philosophy*, Routledge, 2018, str. 3-18.

¹⁸ Službene stranice Hrvatskog olimpijskog odbora, Nomenklatura sportova i sportskih grana, <<https://www.hoo.hr/images/dokumenti/sport-olimpizam-hr/2020/nomenklatura-sportova-i-sportskih-grana-2020-sijecanj.pdf>> (15. 7. 2020.).

3. Pravne ovlasti za izučavanje joge i obavljanje jogijske djelatnosti u RH

3.1. Ustanove za izobrazbu licenciranih instruktora joge

Ako određena škola za jogu (studio) želi izvoditi izobrazbu licenciranih trenera joge, prvo mora donijeti vlastiti program osposobljavanja i usavršavanja.¹⁹ Glavni zakonski izvor kojima se reguliraju rad ustanova za obrazovanje odraslih jesu Zakon o ustanovama²⁰ te Zakon o obrazovanju odraslih²¹ koji eksplicitno navodi da „ustanovu za obrazovanje odraslih može osnovati: Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ili druga pravna i fizička osoba“.

Nakon donošenja programa osposobljavanja i usavršavanja, ustanova koja želi provoditi taj program mora dobiti pozitivno stručno mišljenje Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih (dalje u tekstu: Agencija). Ako Agencija donese pozitivno stručno mišljenje, ustanova je potom dužna poslati zahtjev za odobrenje izvođenja programa Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa (dalje u tekstu: Ministarstvo). Ustanova je dužna dostaviti dokumentaciju iz članka 43. Pravilnika o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih.²² Za daljnje potrebe ovoga istraživanja potrebno je eksplicitno navesti o kojim je točno uvjetima iz čl. 43. riječ:

(3) Uz zahtjev za odobrenje, ustanova prilaže: rješenje o ocjeni sukladnosti osnivačkog akta sa zakonom i izvadak iz sudske registra; program obrazovanja izrađen u skladu s odredbama iz članka 20. ovog pravilnika s mišljenjem o programu Agencije; podatke o nastavnicima koji će sudjelovati u izvedbi programa i voditelju obrazovanja; podatke o prostoru u kojem će se izvoditi nastava te opremi, nastavnim sredstvima i drugim materijalnim uvjetima potrebnim za izvođenje programa; rješenje o zadovoljavanju minimalnih tehničkih i higijenskih uvjeta prostora.

¹⁹ Navedeni postupak koji se nadalje razlaže *mutatis mutandis* preuzet je sa službenih stranica Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih, Metodologija izrade programa obrazovanja odraslih, <<https://www.asoo.hr/default.aspx?id=669>> (13. 3. 2020.).

²⁰ „Zakon o ustanovama“, *Narodne novine*, br. 76/93, 29/97, 47/99, 35/08, 127/19.

²¹ „Zakon o obrazovanju odraslih“, *Narodne novine*, br. 17/07, 107/07, 24/10.

²² „Pravilnik o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanja odraslih“, *Narodne novine*, br. 129/08, 52/10.

(4) Jednim zahtjevom može se zatražiti odobrenje za izvođenje programa iz najviše dva različita obrazovna sektora.

Nakon zahtjeva Ministarstvo imenuje povjerenstvo koje utvrđuje ispunjenost materijalno-tehničkih, kadrovskih i prostornih uvjeta. Ako povjerenstvo utvrdi ispunjenost uvjeta, ustanovi se izdaje rješenje o odobrenju izvođenja programa. Na temelju rješenja ustanova stječe pravo na početak izvođenja programa, prema čl. 43., st. 1. i 2. Pravilnika o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih. U potonjem su Pravilniku raspisani svi materijalni uvjeti koje određena ustanova mora ispunjavati da bi održavala bilo koji program za obrazovanje odraslih.

3.2. Pravno ovlaštene osobe za vođenje satova joge – de lege lata

Prema čl. 9 Zakona o sportu trener je osoba „koja programira i provodi sportsku pripremu, sportsku rekreaciju i sportsku poduku“ te osoba koja „mora imati stručnu spremu najmanje na razini trenera prvostupnika sukladno posebnom propisu“.

Zakon o sportu predviđa još jednu kategoriju provođenja sportske rekreacije građana, a koja je primjenjiva i u sferi joge. Prema čl. 10 Zakona o sportu „osobom osposobljenom za rad u sportu smatra se osoba koja podučava građane osnovnoj tehnici pojedinog sporta ili provodi sportsku rekreaciju građana, a osposobljena je za taj rad putem ustanove za osposobljavanje kadra u sportu, s time da sportsku-rekreaciju građana može provoditi samo na temelju programa kojega je izradila osoba koja ima najmanje stručnu spremu propisanu za trenera prvostupnika“.

Poučavanje o jogi kategorizirano je Odlukom o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti u točki 85.51. „Obrazovanje i poučavanje u području sporta i rekreacije“:

Ovaj razred uključuje pružanje poduke iz sportskih disciplina za skupine ili pojedince, na primjer u kampovima ili školama. Također su uključeni sportski kampovi bez obzira da li uključuju noćenje ili ne. Ne uključuje sportske gimnazije i visoke škole. Poduka se može organizirati u različitim okruženjima, na primjer u dvoranama ili na terenima organizatora poduke ili u prostorijama klijenata, u obrazovnim ustanovama ili na neki drugi način. Poduka koje se pruža u ovom razredu je formalno organizirana. Ovaj razred uključuje: poduku iz sporta (bejzbol, košarka, kriket, nogomet, itd.), djelatnosti sportskih

kampova, poduku iz gimnastike, poduku iz jahanja (djelatnosti akademija za jahanje i škola za jahanje), poduku iz plivanja, djelatnosti profesionalnih sportskih instruktora, učitelja i trenera, poduku iz borilačkih vještina, poduku iz kartaških igara (kao što je bridž), poduku iz joge.²³

Prema projektnoj studiji Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu²⁴ kada je riječ o instruktorima ili voditeljima, govorimo „o nižoj razini stručnih poslova u sportu koje obavljaju osobe osposobljene za rad u sportu“, točnije „o manje složenim stručnim osobama u sportu koje može obavljati i manje kvalificirana osoba (poput instruktora ronjenja, skijanja, učitelja tenisa i sl.)“, a koja, „ne planira niti programira športski trening, niti ga provodi“, već samo „poučava zainteresirane građane osnovnim tehnikama pojedinog športa ili aktivnosti“. Što se tiče provedbe sportske rekreacije iz čl. 10., može ju također provoditi i niže kvalificirana osoba (voditelj rekreacije), ali program mora napraviti osoba najmanje stručne spreme trenera prvostupnika koja i nadzire provedbu programa.²⁵

Točnije rečeno, ovlaštene učitelji joge (za provođenje satova joge u vidu sportske rekreacije) samo su oni učitelji joge koji su ili završili kineziološki fakultet (trener prvostupnik ili kineziolog) ili stekli uvjerenje o osposobljenosti (koje se upisuje u e-radnu knjižicu) u onim ustanovama za obrazovanje odraslih koje provode program za osposobljavanje za instruktora joge (u okviru programa za obrazovanje odraslih) s tim da, u skladu s čl. 10. Zakona o sportu te osobe mogu samo provoditi sportsku rekreaciju, ali ne i izrađivati program za nju.

Sve navedeno i ne bi bilo čudno da se s druge strane ne suočavamo s činjenicom kako određene škole joge u Republici Hrvatskoj koje su krovni međunarodni savezi ovlastili da mogu školovati buduće instruktore joge (naročito *Yoga Alliance* i *International Yoga Federation* kao krovni međunarodni savezi joge na globalnoj razini te *European Yoga Federation* na europskoj razini) formalno ne mogu obavljati tu djelatnost jer nemaju odobrenje Ministarstva. Njihovo izučavanje joge u tom slučaju nije legalno te nemaju takvu vrstu ovlasti s obzirom na odredbe, prije svega, čl. 9 i 10. Zakona o sportu.

²³ „Odluka o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti“, *Narodne novine*, br. 58/07; na temelju Zakona o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, *Narodne novine*, br. 98/94; <<http://obrazovanje-i-poucavanje-u-podrucju-spor-p-85-51.nace-rev2.info/HR/>> (14. 3. 2020.).

²⁴ „Projektna studija Kineziološkog fakulteta u Zagrebu“, *Treneri i stručni poslovi u hrvatskome športu*, Zagreb, 2011., str. 21-22.

²⁵ Isto. str. 23.

Svojevrsno rasterećenje koje tim osobama daju određene ustanove koje provode *Program za osposobljavanje za instruktora joge* jest skraćeno pohađanje programa, ali uz polaganje završnoga ispita (u cijelom obujmu) sukladno nastavnom planu i programu.²⁶ Pitanje je pak koliko je isto svrhovito i potrebno jer je riječ o dvostrukom polaganju određenog ispita, napose jer krovni joga savezi već propisuju sofisticirane i zahtjevne mjere za polaganje ispita za instruktora joge.

3.3. Kurikuli obrazovanja za instruktore joge – ustanove za obrazovanje odraslih i međunarodni joga savezi

Kurikuli određenih ustanova za obrazovanje odraslih koji se odnose na programe izobrazbe instruktora joge i pilatesa zasnivaju se na jedinstvenom kurikulu, a svakoj je ustanovi dopušteno, *mutatis mutandis*, proizvoljno oblikovati svoj program uključujući određene nastavne cjeline: *osnove funkcionalne anatomije i fiziologije vježbanja, osnovna načela vježbanja pilatesa i joge, zdravlje i prehrana, osnove kineziologije, osnovne komunikacijske vještine/ psihologija sporta, metodika pilatesa (mat) i joge/didaktika i metodika, zaštita na radu i prva pomoć te praktična nastava*.²⁷ Ono što je svakako pohvalno jest da praktični dio nastave (Ustanova Magistra iz Zagreba) provode kineziolozi koji su ujedno i registrirani učitelji joge (RYT), odnosno imaju certifikate međunarodnih krovnih joga saveza (*Yoga Alliance*). Trajanje programa varira od ustanove do ustanove. Tako je u ustanovi Edukacentar predviđeno 300 sati nastave dok je recimo u ustanovi Magistra iz Pule predviđeno 212 sati redovite nastave (152 sata teorijske i 60 sati praktične nastave).²⁸

Nadalje, analizirajući rad, djelovanje i standarde navedenih krovnih međunarodnih joga saveza, uvidjet ćemo o kakvim je savezima riječ i standardima prakse joge. *Yoga Alliance* najveće je neprofitno udruženje cjelokupne joga zajednice. Glavni cilj te zajednice jest promocija i potpora integriteta i različitosti učenja joge. Jedan od načina jest uspostavljanje visokih standarda

²⁶ Vidi npr. *Plan i program izobrazbe za instruktora/icu joge i pilatesa Učilišta Magistra*, <https://www.magistra.hr/instruktor-pilatesa-i-joge/?gclid=Cj0KCQjw0rr4BRCtARIsAB0_48Ocl9PxLNchjo-JIvN-kmdtyXeK97f1igxt0ndOYTEcTcFrYx2oea4QaAhIDEALw_wcB> (15. 7. 2020.).

²⁷ *Plan i program Ustanova Magistra (Zagreb), Magistra (Pula) i Eduka Centar*, <<https://www.magistra.hr/instruktor-pilatesa-i-joge/>>; <<https://www.edukacentar.hr/Kreativnost-i-osobni-razvoj/Instruktor-pilatesa-i-joge#infobox-1002>>; <<https://ustanovamagistra.hr/voditelj-joge-i-pilatesa>> (18. 7. 2020.).

²⁸ Isto.

izučavanja za joga instruktore. *Yoga Alliance* danas okuplja više od 90.400 registriranih i licenciranih joga instruktora i više od 6.200 registriranih ustanova za obrazovanje joge (škola joge).²⁹ *Yoga Alliance* organizira brojne konferencije, okupljanja i događaje. Taj savez izdaje poseban kurikulum obrazovanja instruktora joge u kojem se sustavno razrađuju apsolutno svi elementi cjelokupne izobrazbe budućih instruktora joge (engl. *Registered Yoga Teacher – RYT*). Kurikul propisuje brojne načine izučavanja joge naglašavajući obrazovanje u čak 11 kategorija uz detaljno proučavanje cjelokupnog sustava joge: *povijest joge, filozofija joge, etika instruktora joge, anatomija/fiziologija/biomehanika, jogijska anatomija, asana (joga položaji), pranayama (kontrola daha), meditacija, metodologija učenja, profesionalni interesi i praktično učenje*.³⁰

International Yoga Federation osnovan je još 1987. godine s misijom vodstva globalne joga zajednice uz postavljanje standarda, poticanje integriteta, osiguravanje resursa i podupiranje izučavanja joge. Ovaj je savez postavio standarde izobrazbe instruktora joge kroz tri obrazovna sustava:

- a) indijski tradicionalni gurukula sustav
- b) američki sustav temeljen na satima
- c) europski sustav temeljen na programu i godinama.

Također, razlikuju se i tri profesije:

- a) joga učitelj (uz *yogacharya* učenje)
- b) učitelj joga tehnika
- c) joga terapeut.

Slično kao i kod *Yoga Alliance* programi su usmjereni su na *tehnike joge (asane, pranayame, kriya, samadhi* itd.), *metodologiju učenja, anatomiju i fiziologiju, psihologiju i duhovnost, filozofiju, etiku te životni stil, ali i praktično učenje*.³¹

European Yoga Federation predviđa čak deset stupnjeva gradacije prilikom izučavanja za instruktora (učitelja) joge: 1° – joga savjetnik (*Yoga Pravesha*; 1 godina tečaja, 150 sati), 2° – joga instruktor (*Yoga Parichaya*; 2 godine, 300

²⁹ Sve navedeno o tom savezu vidjeti na službenoj stranici Yoga Alliance, Our mission, <https://www.yogaalliance.org/About_Yoga_Alliance> (21. 3. 2020.).

³⁰ Vidi Working group paper, Core Curriculum, Yoga Alliance, April 2019., <<https://yastandards.com/wp-content/uploads/2019/04/YA-SRP-Core-Curriculum-Working-Group-Paper-2019.pdf>> (18. 3. 2020.).

³¹ Sve navedeno o tom savezu vidi na službenoj stranici International Yoga Federation, Standards, <<https://www.internationalyogafederation.net/standards.htm>> (18. 3. 2020.).

sati), 3° – joga tehničar (*Yoga Shikshaka*; 3 godine tečaja, 450 sati), 4° – joga učitelj (*Yoga Siromani*; 4 godine, 600 sati), 5° – viši joga učitelj (5 godina tečaja, 750 sati), 6° – trener joga instruktora (*Yoga Praveen*; 7 godina tečaja, 1050 sati), 7° – trener joga učiteljima (*Yoga Pandit*, 10 godina prakse minimalno, 1500 sati), 8° – viši trener joga učiteljima (*Senior Yoga Pandit*; 15 godina prakse minimalno, certifikat dodijeljen od duhovnog učitelja), 9° – duhovni učitelj (*Yogacharya*, 20 godina prakse minimalno, 3000 sati, minimalna dob od 50 godina), 10° – veliki učitelj joge (*Param Guru*, počasna titula koju dodjeljuje vijeće *Council of Senior*).³² Navedeni stupnjevi dokazuju da put do instruktora joge nije nimalo lagan i da zahtijeva, u svom punom obujmu, godine rada i prakse.

Ovaj, prilično detaljan i sustavan način obrazovanja budućih instruktora joge koji su postavili krovni međunarodni joga savezi uopće ne treba čuditi jer je sustav joge, još od samih korijena joge, onaj sustav koji pokušava uspostaviti ravnotežu u ljudskom biću razvijajući sinergiju tijela, duha i uma.³³ Doktrina joge, njezina filozofija i sposobnost izvođenja određenih vježbi, kao i kompletna metodika i didaktika prijenosa navedenih znanja i mogućnosti na drugu osobu, zahtijeva detaljno izučavanje i dugogodišnju praksu.

4. Razrada posebnih pravnih pitanja unutar razložene problematike

4.1. Zakonski ovlašteni subjekti u poučavanju joge – polazna problematika

Navedene članke 9 i 10 Zakona o sportu promotrit ćemo kritički analizirajući njegove činitelje. U istom su članku navedena dva osnovna subjekta koja mogu biti instruktorima joge. Prvi je prvostupnik kineziologije, a osobi, koja dotada, barem u formalnom fakultetskom obrazovanju, nije imala doticaja s jogom, zakonski je omogućeno poučavanje o jogi. Naime, prema studijskom programu Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu³⁴ joga kao predmet,

³² Službene stranice European Yoga Federation, Graduation System, <<http://www.europeanyogafederation.net/>> (11. 8. 2020.).

³³ Donald Moyer, *Yoga – Awakening the Inner Body*, Shambala Publications, 2006., str. 3-4.

³⁴ Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, *Plan i program*, <https://www.kif.unizg.hr/studiji/sveucilisni_studiji/studijski_program> (16. 7. 2020.).

i to samo kao izborni, nudi se tek u zadnjem, 10. semestru na petoj godini studiranja. Na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Splitu ni na preddiplomskom ni na diplomskom sveučilišnom studiju kineziologije³⁵ joga nije predviđena ni kao obvezni ni kao izborni predmet. Tako se postavlja pitanje je li, naročito prvostupnik kineziologije pa i sam kineziolog, uistinu dovoljno kompetentna osoba da, bez dodatne edukacije o jogi, poučava, odnosno biva instruktorom joga. Time je omogućeno da prvostupnik kineziologije bez ikakve dodatne izobrazbe o jogi poučava određenu skupinu ljudi (polaznike) čime se kategorički narušava i ugled i kvaliteta jogijske prakse na državnoj razini, kao i očekivanja tih istih polaznika koji nadasve zaslužuju kvalitetnu uslugu *lege artis*. Kačer, u okviru navedene problematike i čl. 9, opravdano kritizira „nedostatak jasne odredbe o potrebi cjeloživotne (*LLE – Lifelong Education*) edukacije, jasno postavljanje kratkoročnih i privremenih obrazovnih programa i onih dugoročnih (uključujući njihov međusobni odnos), odredbe o obliku u kojemu se naobrazba vrši i jasno postavljanje minimuma ispod kojega se ne može ići“³⁶.

Također, prema čl. 9 i 10 Zakona o sportu određene škole joga u Republici Hrvatskoj koje mogu školovati buduće instruktore joga tu djelatnost formalno ne mogu obavljati iako imaju ovlasti međunarodnih krovnih joga saveza (naročito *Yoga Alliance* i *International Yoga Federation*, kao glavni međunarodni joga savezi na globalnoj razini, te *European Yoga Federation* na europskoj razini). Naime, nemaju odobrenje Ministarstva. Ovako početno postavljena problematika, uz dosada izneseno pravno i činjenično stanje obrazovanja instruktora joga, grana se na nekoliko posebnih pitanja koja razrađujemo u nastavku.

4.2. Priznavanje licencijskih krovnih međunarodnih joga saveza – komparativna analiza pravne regulacije izobrazbe u drugim sportovima i sportskim djelatnostima

Ako je određena međunarodna krovna joga federacija odobrila program izučavanja instruktora joga, znači da je određena ustanova morala zadovoljiti određene uvjete za izobrazbu instruktora joga (s posebnim naglaskom na samu joga praksu). Stoga bi bilo racionalno rješenje takve licencijske i priznati.

³⁵ Kineziološki fakultet Sveučilišta u Splitu, *Plan i program*, <<http://web.kifst.unist.hr/plan-i-program/>> (16. 7. 2020.)

³⁶ H. Kačer (ur.), (*Uvod u*) *športsko pravo*, Inženjerski biro, Zagreb, 2009., str. 25.

Promotrit ćemo i druge odredbe Zakona o sportu. Prema čl. 9., st. 2., Zakona o sportu, „trener mora imati stručnu spremu najmanje na razini trenera prvostupnika sukladno posebnom propisu“, no isto tako, između ostaloga, prema st. 3., „poslove trenera može obavljati i osoba koja je za te poslove osposobljena putem ustanove za osposobljavanje kadra na temelju programa za stjecanje licencije krovnih svjetskih ili europskih udruženja određenog sporta“.

Tako je, primjerice, Nogometna akademija Hrvatskog nogometnog saveza, kao Ustanova za obrazovanje odraslih u sportu, na temelju čl. 13 vlastitog Statuta donijela poseban akt *Sustav i kriteriji edukacije trenera na nogometnoj akademiji HNS*³⁷ u čijoj se preambuli navodi:

UEFA pokrenula inicijativu uvođenja jedinstvenog europskog sustava i programa edukacije nogometnih trenera pod okriljem Konvencije o međusobnom priznavanju diploma i licenci (Trenerska konvencija) tj. komisije koja skrbi o pitanjima razvoja i edukacije trenerske struke u nogometu a zove se UEFA *Jira* panel. Istaknuti su osnovni ciljevi: unapređenje nogometne igre u Europi putem progresivnog rada trenera, definiranje i poboljšanje statusa trenera s dobivanjem međunarodnih licenci za rad te savjetodavna i mentorska uloga UEFA-e u realizaciji programa.

Nogometna akademija započela je s radom 4. siječnja 2000. godine, a njezin rad nadziru predstavnici Uefe, tj. mentori iz *Jira* panela³⁸ (Primorac, Vuković, 2013., 1000). Tako je, bilateralnim protokolima između Hrvatskog nogometnog saveza i Uefe 2002. i 2003. („Konvencija o međusobnom priznavanju trenerskih licenci“) Nogometna akademija HNS-a stekla pravo izdavanja Uefinih diploma i licencija te su programe edukacije trenera verificirali Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta zajedno s Hrvatskom olimpijskom akademijom Hrvatskog olimpijskog odbora.³⁹

Ako je trenerima profesionalnih sportaša omogućeno da vlastitu djelatnost treniranja drugih ljudi mogu obavljati samo onda kada su stekli licencije ustanove za osposobljavanje kadra na temelju programa za stjecanje licencije krovnih svjetskih ili europskih udruženja određenoga sporta, postavlja se pitanje kako to da zakonodavac to nije predvidio i za područje sportske rekreacije.

³⁷ Hrvatski nogometni savez, <http://www.nogometnisavezsiz.hr/images/Dokumenti/Treneri/Sustav_i_kriteriji_edukacije_na_NA_HNS.pdf> (16. 7. 2020.).

³⁸ Damir Primorac – Ante Vuković, „Pravni položaj vrhunskog trenera u hrvatskom sportskom pravu“, *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 34 (2013.) 2.

³⁹ Isto.

Valja primijetiti da, za razliku od HNS-ove Nogometne akademije, ustanove za obrazovanje odraslih u području sporta i rekreacije koje se bave izobrazbom instruktora joge nemaju potpisane ugovore s krovnim joga savezima o jedinstvenu provođenju određenog joga kurikula. Dakako, Zakon o sportu takvo nešto ne propisuje kao pravno obvezno, no s etičko-profesionalne strane postavlja se pitanje je li to ispravno i zakonodavno utemeljeno. Ne bi li, poput Nogometne akademije HNS-a, i druge ustanove za izobrazbu iz područja sporta i rekreacije trebale imati harmonizirane kurikule u skladu s vodećim svjetskim udruženjima tog sporta ili aktivnosti? Naime, bez obzira na zakonske propise, iako navedena aktivnost nije utvrđena čl. 9. Zakona o sportu, nego upravo čl. 10, Pravilnik o uvjetima za obavljanje obuke ronjenja i športsko-rekreativnog ronjenja⁴⁰ u čl. 5 eksplicitno navodi sljedeće:

Obuku ronjenja može obavljati aktivni i licencirani instruktor ronjenja koji ima uvjerenje Ministarstva prosvjete i športa o stručnoj osposobljenosti. Ministarstvo prosvjete i športa izdaje uvjerenje iz prethodnog stavka ovog članka na temelju licenci Hrvatskog ronilačkog saveza i međunarodnih ronilačkih organizacija navedenih u prilogu ovoga Pravilnika. Popis međunarodnih ronilačkih organizacija čije se iskaznice odnosno licence priznaju u Republici Hrvatskoj je priložen ovom Pravilniku i njegov je sastavni dio.

To bi značilo da ako određena osoba ima licenciju priznatog međunarodnog ronilačkog saveza, Ministarstvo bi, sukladno navedenu Pravilniku, trebalo priznati njegov rad za obuku ronjaca i ronjenja. Pitanje je zašto se navedena analogija ne može primijeniti i na jogu? Vjerojatno zato jer ne postoji nijedan pravilnik koji isključivo propisuje i normira izobrazbu za instruktora joge, kao što je to s ronjenjem. Da postoji pravilnik, zasigurno da bi ovakva analogija trebala biti primijenjena. Nadasve, ronjenje spada u domenu čl. 10 Zakona o sportu, poput joge, jer je riječ o instruktorstvu ronjenja. Dakle, nema nikakve pravne zapreke da se navedena analogija primijeni i na jogu.

Uistinu se postavlja pitanje zašto škola koja ima certifikat krovnooga joga saveza mora imati i službeni certifikat Ministarstva te ne bi li cjelokupan proces bio mnogo jednostavniji kada bi se, poput instruktora ronjenja, priznavale i licence krovnih joga saveza. Činjenica je da krovni svjetski i europski savezi imaju velik utjecaj na sport (ali i na sportske djelatnosti), što je, primjerice, vidljivo i u čl. 3 Pravilnika o uvjetima, kriterijima i postupku za uvrštenje

⁴⁰ „Pravilnik o uvjetima za obavljanje obuke ronjenja i športsko-rekreativnog ronjenja“, *Narodne novine*, br. 105/00., 24/03., 71/06.

sporta u Nomenklaturu sportova i sportskih grana⁴¹ gdje se kao jedan od kriterija za uvrštenjem u Nomenklaturu⁴² navodi i odredba da sport mora imati vlastiti nacionalni savez koji je član relevantnog međunarodnog saveza koji je, pak, priznao Međunarodni olimpijski odbor. Također, u samoj Nomenklaturi sportova i sportskih grana navode se sportovi, njihov nacionalni savez te članstvo u relevantnom međunarodnom sportskom savezu i njegovo priznanje Međunarodnog olimpijskog odbora i *Sport Accorda*⁴³. Na međunarodnoj razini, prema pravilima 3 i 25 Olimpijske povelje⁴⁴ predviđa se da određeni sport prije svega mora imati vlastiti međunarodni savez kako bi uopće bio priznat olimpijskim sportom te kako bi se uopće pojavio na službenom programu Olimpijskih igara jer su međunarodni savezi jedan od triju ključnih sastavnica provođenja kompletnog olimpijskog pokreta.⁴⁵

Potrebno je naglasiti da ako određeni studio zapošljava instruktore koji imaju certifikate (uvjerenja) joga škola koje su priznali isključivo krovni svjetski joga savezi, a ne i Ministarstva i Agencije, tada, pravno gledajući, isti studio nema ovlaštene osobe za izvođenje same prakse joge te nema valjane uvjete za rad. Škole koje izučavaju jogu, a nemaju dozvolu Ministarstva i Agencije, ali imaju krovnih joga saveza, svode se na formu neformalnog i opcionalnog obrazovanja. Postavlja se pitanje jesu u tom slučaju instruktori koji nemaju certifikat licenciranih ustanova za provođenje *Programa za osposobljavanje za instruktora joge (i pilatesa)*, a imaju certifikat koje su odobrili krovni međunarodni joga savezi, manje stručni od ovih prvih ili pak osoba koje imaju završen samo kineziološki fakultet. Pravila struke te sama praksa izvođenja joge koja je u fokusu svih krovnih međunarodnih i europskih joga saveza, kao i sama pravila struke općenito, nikako se ne smiju zanemariti te stavljati u drugi plan. Ovakvu bi regulaciju bilo potrebno dodatno ispitati jer joga je skup

⁴¹ „Pravilnik o uvjetima, kriterijima i postupku za uvrštenje sporta u Nomenklaturu sportova i sportskih grana“, Hrvatski olimpijski odbor, <<https://www.hoo.hr/downloads/PRAVILNIK-o-nomenklaturi-2014.pdf>> (15. 7. 2020.).

⁴² „Nomenklatura sportova i sportskih grana“, Hrvatski olimpijski odbor, <<https://www.hoo.hr/images/dokumenti/sport-olimpizam-hr/2020/nomenklatura-sportova-i-sportskih-grana-2020-sijecanj.pdf>> (15. 7. 2020.).

⁴³ *Sport Accord* odnosi se na Svjetski sportski i poslovni samit (*World Sport and Business Summit*) dok je današnja organizacija GAISF u prošlosti nosila naziv *Sport Accord*. Kada se govori o organizaciji *Sport Accord*, misli se zapravo na GAISF, odnosno Savez olimpijskih i neolimpijskih međunarodnih sportskih saveza (*Global Association of International Sports Federations*).

⁴⁴ *Olimpijska povelja*, Međunarodni olimpijski odbor, 2019.

⁴⁵ Službene stranice Međunarodnog olimpijskog odbora, <<https://www.olympic.org/about-ioc-olympic-movement>> (18. 3. 2020.).

filozofskih, duhovnih i psihofizičkih komponenti koje je potrebno dodatno i detaljno izučavati i poučavati *lege artis*.

Mogućnosti budućih polaznika i odabir programa

Postoje tri moguće situacije:

- da određeni studio ima odobrenje Ministarstva i Agencije, ali ne i određenih međunarodnih joga saveza
- da određeni studio ima odobrenje međunarodnih joga saveza, ali ne i Ministarstva i Agencije
- da određeni studio ima odobrenje i Ministarstva i Agencije i međunarodnih joga saveza u vidu posebno sklopljenih ugovora o poslovnoj suradnji.

Tako se osoba koja želi postati instruktorom joga mora odlučiti hoće li upisati izobrazbu u onoj instituciji koja ima zakonski priznate uvjete, ali nema nastavni kurikulum koji je priznao krovni joga savez ili će pak upisati izobrazbu u instituciji koja svoj rad zasniva na kurikulumu krovnih joga saveza, ali ne i na onim uvjetima koji su zakonski propisani. Vrlo je vjerojatno da će osoba koja želi obavljati poziv joga instruktora u skladu i s pravnim poretkom i s priznatim kurikulumom krovnih međunarodnih joga saveza, morati upisati dvije institucije za vlastitu izobrazbu. U tom je pogledu potrebno naglasiti da postoje i one ustanove (škole) koje izdaju i jedan i drugi certifikat, kao što je, primjerice, škola *Studio One* iz Zagreba i Splita koja na svojim službenim stranicama navodi da su „prva škola u Republici Hrvatskoj koja je ujedinila i certifikat Ministarstva i certifikat *Yoga Alliance*“⁴⁶. Kako *Studio One*, kao škola, nije ustanova za obrazovanje odraslih, već je jedna od onih škola koja posjeduje certifikat *Yoga Alliance*, takvim je ustanovama ostavljena pravna mogućnost da posebnim ugovorom ugovore suradnju s jednom od ustanova za obrazovanje odraslih o podjeli izvođenja programa (u ovom slučaju s ustanovom *Edukacentar*). Navedeno je ugovaranje u skladu s čl. 49 Ustava RH o poduzetničkoj i tržišnoj slobodi, kao i u skladu s načelom dispozitivnosti i načelom zaštite javnoga poretka⁴⁷ iz čl. 2. Zakona o obveznim odnosima⁴⁸ gdje je stranama omogućeno da „slobodno uređuju obvezne odnose“, ali „ne mogu ih uređivati suprotno Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima

⁴⁶ Službene stranice Studio One, <<https://studioone.hr/informacije-o-skoli/>> (15. 7. 2020.).

⁴⁷ Vilim Gorenc i dr., „Komentar Zakona o obveznim odnosima“, *Narodne novine*, Zagreb, 2016., str. 6.

⁴⁸ „Zakon o obveznim odnosima“, *Narodne novine*, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18.

i moralu društva“. Kako nijedan pravni akt takvu vrstu ugovaranja ne sprječava, nema apsolutno nikakvih preprjeka u zasnivanju ovakva ugovora jer „što u obveznopравnim odnosima nije zabranjeno prisilnom normom, to je uvijek prepušteno autonomiji volje ugovornih strana i cilju njihova sklopljenog ugovora“⁴⁹. Na taj je način polaznicima omogućeno stjecanje certifikata i Ministarstva i *Yoga Alliance* saveza.

Polaznicima je, u različitim ustanovama diljem RH, omogućeno da biraju program za instruktora pilatesa i joge zajedno ili pak program joge i pilatesa zasebno. Takav je pristup i primjer koristila i škola *Studio One*, kao ona škola koja posjeduje certifikat i Ministarstva i *Yoga Alliance* saveza te koja je, zbog činjenice što radi i u skladu s kurikulumom *Yoga Alliance* saveza, posebno odvojila program za instruktora joge od programa za instruktora pilatesa.⁵⁰ Iako u diskursu instruktora joge, instruktora pilatesa i brojnih kinezioloških i trenerskih stručnjaka može biti upitno je li objedinjavanje joge i pilatesa u poseban program pravilno rješenje⁵¹ pa ih određene škole razdvajaju ili čak stavljaju u zajednički program, potrebno je nadalje i u pravnom smislu ispitati takav status. Naime, točka 85.81 Odluke doduše stavlja jogu u posebnu natuknicu, ne navodi eksplicitno pilates i ne precizira detaljno sve sportove i sportske aktivnosti niti moguće kombinacije u programima obrazovanja, ali to i nije nužno jer pravo vlastitim normama ne može predvidjeti sve objekte, okolnosti, radnje i pojave, odnosno, kako navodi Visković „svu složenost stvarnosti koju normotvorac regulira, pogotovo kada se radi o općoj normi, nije moguće riječima potpuno i precizno iskazati“⁵².

U tom pogledu Visković navodi kako je „svaka pravna pojava, kao uostalom i svaka druga kulturna pojava, predmet tumačenja - barem jednog početnog tumačenja i opredjeljenje između više mogućih značenja“⁵³. Ekstenzivnim pravnim tumačenjem s obzirom na tumačenje po opsegu⁵⁴ navedene

⁴⁹ Ivica Crnić, *Zakon o obveznim odnosima s izmjenama iz 2018. i dodatnom sudskom praksom*, Organizator, Zagreb, 2018., str. 6, na temelju odluka Vrhovnog suda RH, Revt-304/11 od 4. 4. 2012. Izbor 1/12/87 i 91, i Revt-54/11 od 5. 11. 2014. Izv.

⁵⁰ Vidi službene stranice Studija One, <<https://studioone.hr/informacije-o-skoli/>> (15. 7. 2020.).

⁵¹ Vidi npr. argumentaciju spajanja joge i pilatesa u zajedničku tjelovježbu: Jonathan Monks, *Yoga-Pilates*, Leo Commerce, Rijeka, 2015.

⁵² Nikola Visković, *Teorija prava i države*, Birotehnika CDO Zagreb, Zagreb, 2001., str. 243.

⁵³ N. Visković, „Teze za teoriju tumačenja u pravu“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, (1989.) 24, str. 87-91; vidi i članak Žakline Harašić, „Viskovićeve teorije tumačenja u pravu“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 48 (2011.) 1, str. 57-72.

⁵⁴ Duško Vrban, *Metodologija prava i pravna tehnika*, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Pravni fakultet, Osijek, 2013., str. 66.

točke dolazimo do zaključka kako je ova točka primjenjiva i na pilates i da njegovo objedinjavanje s jogom, iako se navodi eksplicitno u zasebnoj točki, nije upitno. U kontekstu navedena pitanja i točke 85.81 dolazi i do primjene argumenta zakonske analogije (*argumentum a simili*) koja po Vrbanu „postoji ondje gdje se uspoređuju dvije pojave koje nisu sasvim iste (jednoznačnost, identitet) ni potpuno različite“, poput joga i pilatesa, „te se u pravnoj praksi analogija najčešće primjenjuje tako da se konstatira da neki zakonski propis sadrži izvjesne karakteristike koje postoje i u slučaju koji se rješava, proširujući značenje pravnog pravila i na one situacije koje zakon (u našem slučaju Odluka temeljena na Zakonu o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti) nije predvidio (tzv. zakonska analogija u pravu)“⁵⁵.

Iako, primjerice, MacCormick navodi da „oko svakog zamislivog pravila, uvijek postoje „manevarski prostori“ tumačenja“⁵⁶, Vrban upozorava na ekstenzivno tumačenje prava jer uz ono restriktivno „prekoračuje nužne granice slobode koje treba postaviti onome koji ih tumači“⁵⁷, a Guastini argument analogije analizira u okviru tumačenja prava kao izvora višeznačnosti normativnih tekstova, ovisno o tome kojoj ga se metodi tumačenja podvrgne, („rajčice su, iako ih zakon izrijekom ne spominje, u bitnome slične paprikama“⁵⁸ poput joga i pilatesa, s gledišta *ratio legis*, tako da se norma primjenjuje i na rajčice“). Ovdje tumačenje treba gledati s obzirom na cjelokupan kontekst i *ratio* odredbe, odnosno Zakona i Odluke jer „kada se utvrdi da razlog zbog kojeg je norma regulirala izvjestan tip situacija na dani način (koji predstavlja njezin *ratio legis*) odgovara i situaciji koja nije regulirana“, što smo za aktivnost pilatesa i joga utvrdili da odgovara, „onda se govori da postoji sličnost za njezinu analognu primjenu“⁵⁹. U tom je pogledu neupitno kako je navedena točka, s obzirom na cjelokupnu Odluku o klasifikaciji djelatnosti i Zakon o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, primjenjiva i na pilates u vidu njegova objedinjavanja u zajednički program s jogom bez obzira na to što se pilates u istoj eksplicitno ne navodi. Tako je ustanovama za obrazovanje odraslih u tom

⁵⁵ Ž. Harašić, „Analogija u pravu: značenje i upotreba“, *Pravni vjesnik*, 34 (2018.) 3-4, str. 177-202; D. Vrban, *Država i pravo*, Golden marketing, Zagreb, 2003., str. 465.

⁵⁶ Neil MacCormick, *Institucije prava*, Naklada Breza, Zagreb, 2014., str. 350.

⁵⁷ D. Vrban, *Metodologija prava i pravna tehnika*, str. 66.

⁵⁸ Riccardo Guastini, *Sintaksa prava*, treće izdanje, Naklada Breza, Zagreb, 2019., str. 363.

⁵⁹ Ž. Harašić, „Analogija u pravu: značenje i upotreba“, str. 177-202; Giovanni Damele, „Analogia Legis and Analogia Iuris: An Overview from a Rhetorical Perspective“, Henrique Jales Ribeiro (ur.), *Systematic Approaches to Argument by Analogy*, Springer, 2014., str. 243-256.

pogledu stavljen izbor na koji način žele koncipirati svoje programe, hoće li objediniti jogu i pilates ili ne.

Zaključak

Koncizno sročeno, cilj je ovoga rada bila razrada pravnoga okvira izobrazbe instruktora joge u Republici Hrvatskoj te, posljedično, i analiza posebnih pitanja koja se u istoj razradi pojavljuju. Tako je ustanovljeno kako joga, kao sportska djelatnost iz čl. 18 Zakona o sportu, spada u domenu čl. 9 i 10 istog Zakona, a što bi značilo da su ovlaštene osobe za održavanje sportske rekreacije u jogi najmanje trener prvostupnik, što je označeno pomalo diskutabilnim rješenjem u vidu same joge, ili osoba koja je završila poseban program izobrazbe za instruktora joge u jednoj od ustanova za obrazovanje odraslih koja mora imati odobrenje Agencije i Ministarstva. Programi koji se pritom nude jesu ili program za instruktora joge ili program za instruktora pilatesa i joge zajedno, za što je u istraživanju, pravnom metodikom, utvrđeno kako je riječ, barem u pravnom pogledu, o valjanu programu u skladu s točkom 85.81 Odluke o klasifikaciji djelatnosti na temelju Zakona o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti. Osobe koje imaju položene certifikate u školama koje imaju isključivo licencije međunarodnih krovnih joga saveza nisu pravno i zakonski ovlaštene poučavati jogu niti provoditi sportsku rekreaciju iz joge te je takav oblik izobrazbe sveden na onaj neformalni. Budući polaznici mogu upisati programe ustanova za obrazovanje odraslih, programe škola joge koje imaju međunarodne licencije ili programe onih škola koje nude oba programa s dobivanjem dvostruke licencije na kraju pohađanja.

U radu se posebno propitivala navedena pravna situacija komparativno navodeći primjere nogometa (HNS-a) i ronjenja gdje se priznaju i međunarodne licencije. Pokušalo se ukazati na važnost djelovanja međunarodnih krovnih saveza određenog sporta/sportske aktivnosti. Analizirajući kompletan rad međunarodnih krovnih joga saveza te njihove kurikule izobrazbe instruktora joge, uviđa se kako je riječ o detaljno koncipiranim kurikulumima te da bi se svakako trebalo razmotriti da se, poput nogometa i ronjenja, priznaju i takve vrste licencije u Republici Hrvatskoj. Ako određena škola joge (ustanova) zaista ima odobrenje za rad od točno određenog međunarodnog krovnog joga saveza, ne bi trebalo biti upitno školuje li se i izučava joga u navedenoj

školi na valjan način te posjeduje li ista škola valjane uvjete za izučavanje joge. Također je bitno naglasiti kako je kategorički neupitan značaj ustanova za obrazovanje odraslih te svih onih programa koje te ustanove provode. Njihov su rad i cilj, pokazano je ovim radom, utvrđeni zakonski utemeljenim okvirima. U tom je pogledu jasna namjera zakonodavca jer država vlastitim aktima ima cilj uspostaviti sustav izobrazbe za brojne sfere u društvu pa tako i u vidu posebnih ustanova za obrazovanje odraslih koje nude i programe iz područja joge kao specifičnog sustava s krajnjom namjerom svojevrsne sinergije i harmonije tijela, duha i uma.

POSITIVE LEGAL FRAMEWORK FOR THE EDUCATION OF YOGA INSTRUCTORS IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Abstract

In the practice of teaching and performing a system of yoga, there are those legal issues that relate to the complete process of yoga instructors education. Using the methods of description and analysis, the paper, above all, aims to systematically develop the basic legal context of the education of yoga instructors in the Republic of Croatia. In the elaboration of the stated legal framework, several factors appear that we could mark as dubious and disputable. In this regard, the second goal of the paper, using the case and analysis method, as well as formal-logical analysis within the methodology of legal sciences (method of interpretation of law and argument of analogy), is reflected in further analysis of those issues that are marked dubious and controversial. These issues relate to: authorized licenses and teaching subjects with a comparative overview of other sports and sports activities and specific opportunities for enrolment of participants in the education program for yoga instructors with special reference to the subject of education. The conclusions stated at the end of the research are based on the generally accepted criteria of sports law and theory of law doctrine.

Keywords: *yoga; education; sports law; Sports Act; interpretation of law; analogy.*